



Sveikiname Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga



Mieli buvę tremtiniai, politiniai, kaliniai, laisvės kovų dalyviai, Lietuvos patriotai, „Tremtinio“ skaitytojai,

1990-ųjų kovo 11-ąją išsipildė daugumos slapsa puoselėtos viltys, kurios ilgą laiką atrodė neįmanomos, – mes tapome laisvi, atkūrėme nepriklausomą Lietuvos valstybę. Tada buvome kupini ryžto ir tikėjimo. Šiandien būkime kantrūs, stiprūs ir nenuleiskime rankų.

Kovo 11-oji – tai diena, kurios nesulaukė dešimtys tūkstančių partizanų, laisvės kovotojų, Sibiro tremtiniių. Jiems turime nulenkti galvas, jų auką prisiminti ir pagerbti. Tai jų troškimas, liepsnojės per visą okupacijos laikotarpį, tapti laisvais ir nepriklausomais įkvepia mus naujam gyvenimui. Branginkime ir didžiuokimės šia diena bei gražinkime Lietuvą savo prasmingais darbais.

Nuoširdžiai sveikiname šios gražios šventės proga. Linkime jums ir jūsų arčiausiemis geros sveikatos, energijos, ryžto ir gražaus ateinančio pavasario.

LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas,
LPKTS valdyba ir pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė,
„Tremtinio“ redakcija

Trispalvė virš Gojaus šilo

Jau trečią dešimtmetį skaičiuojanti tradicija Vasario 16-ąją paminėti išvakarėse Kaišiadorių rajone, Kruonyje, Gojaus šile, vasario 15-osios vakarą surenka daugybę žmonių iš visos Lietuvos. Džiugu, kad šventę jaunosios kartos atstovai pagerbia tradiciniu keiliausdešimties kilometrų žygiu: iš Kauko atžygiuoja Jūrų skautai, vadovaujami Algimanto Malkevičiaus, Kauno apskrities kudirkaičiai, jaunieji šauliai. Pusiaukelėje juos pasitinka ir arbata pavaišina Rumšiškių kultūros centro Dovainonių skyriaus darbuotojai.

Minėjimas prasideda šv. Mišiomis Kruonio bažnyčioje. Po mišių eisena su deglais patraukia į Gojaus šilą, kur buvo užkasti 1946 metais, naktį iš vasario 15-osios į 16-ąją Kruonio miške žuvusių trijų jaunų partizanų Jurgio Krušinsko-Ziedelio, Antano Lekavičiaus-Gulbino, Prano Žukausko-Šalmo, siekusių iškelti mūsų Trispalvę, kūnai. Šiais metais KASP Dariaus ir Girėno

apygardos 2-osios rinktinės savanoriai atliko inscenizaciją „Partizanų susišaudymas su stribais“ – šūvių aidas suteinėti apgaubtu miško tyloje virpino žmonių širdis, primindamas žiaurias Lietuvos patriotų kovas su okupantu.

Minėjime dalyvavo Kaišiadorių savivaldybės vadovas Vytenis Tomkus, Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozapas Matulaitis, Seimo nariai Audronius Ažubalis, Laurynas Kasčiūnas, Rimantas Dagys, Ingrida Šimonytė ir kiti garbūs svečiai. Po iškilmingo minėjimo žmonės vaišinosi kareiviška koše.

Renginys kasmet sutraukia daugybę žmonių savo išskirtinumu. Ne veluti šio renginio pradininkas ir iniciatorius Vytautas Aleksandras Markevičius iš Prezidentės Dalios Grybauskaitės gavo garbingą apdovanojimą – Trispalvę, kuri dabar kasmet pakelia ma Kruonio miške Vasario 16-osios išvakarėse.

Gintaras MARKEVIČIUS



LPKTS valdybos ir tarybos posėdžiuose

Vasario 23 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sąjungos buveinėje įvyko LPKTS valdybos ir tarybos posėdžiai. Buvo aptarti nuveikti darbai, šių metų veiklos planas, pasiruošimas balandžių įvyksiančiam LPKTS ataskaitiniams suvažiavimui.

Valdybos posėdys

LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas kalbėjo apie sąjungai priklausančius muziejus. Vilkijos muziejų Kauno rajono savivaldybė siūlo prijungti prie A. ir J. Juškų etninės kultūros muziejaus. Dėl Palangos filialo muziejaus dar néra aišku.

Valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė padėkojo visiems padėjusiems ir dalyvavusiems Partizanų alė-

jos Kaune atidaryme.

R. Duobaitė-Bumbulienė atkreipė dėmesį, kad kai kada filialai, chorai ir kiti nori savaip pakeisti LPKTS logotipą, prie jo ką nors pripiešdami ar priراšydam, perdarydam. Valdyba nutarė, kad LPKTS logotipo perdarinėti negalima, nes jis yra įregistruotas.

Valdybos pirmininkės pavaduotoja ir sąjungos atsakingoji sekretorė Ona Tamošaitienė pateikė suvažiavimo darbotvarę, išklausė valdybos narių siūlymus. Ji informavo, kad suvažiavime gali dalyvauti 1 iš 30 mokinčių nario mokestį, dalyvių sąrašus reikiu pristatyti iki kovo 20 dienos.

LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvių“ nutarta apdovanoti ilgametį bendrijos „Lemtis“ vadovą, ekspedici-

ju į lietuvių tremtinį ir politinių kalinių kapines vadovą Antaną Sadecką.

Kitas valdybos posėdis įvyks kovo 23 dieną 9.30 valandą Kaune.

Tarybos posėdys

Tarybos posėdis tradiciškai pradėtas Lietuvos valstybės himnu ir tylos minute pagerbiant iškeliausiuosius Amžinybėn.

LPKTS pirmininkas pasidžiaugė, kad sąjungos filialai, chorai mini savo įkūrimo 30-mečius. „Tai rodo, kad mūsų darbai nevienadieniai, brandūs“, – sakė G. Rutkauskas ir paragino filialų pirmininkus paskubėti atsiusti filialų atskaitas.

Valdybos pirmininkė kalbėjo apie savivaldybių rinkimus. Džiaugėsi, kad

kai kurios mokyklos atsiliepė į LPKTS kvietimą Vasario 16-ąją paminėti ir LLKS tarybos Deklaracijos 70-metį, o ne viena į mokyklos renginius pasikvietė ir sąjungos narius.

LPKTS Kauno filialas pasiūlė sąjungos nario mokestį pasididinti iki 12 eurų per metus. Šiam siūlymui turės priartti suvažiavimas.

Posėdyje pasveikintas jubiliejų švenčiantis LPKTS Vilniaus skyriaus pirmininkas Petras Gvazdauskas.

LPKTS tarybos pirmininkė Vincė Vaidevutė Margevičienė susirinkusieji priminė šių metų sukaktis ir pakvietė posėdžio viešnią LGGRTC generalinę direktorę Teresę Birutę Burauskaitę.

(keliamas į 2 psl.)



Europos Parlamentas rinkimams artėjant

Žinojome, kad Rusija bandys kištis į Europos Parlamento rinkimus. Vie- nus politikus, visuomenės veikėjus ir žurnalistus pirkis, kitus šantažuos, trečius, jai patogius, remis. Kremliaus trolių armija jau seniai pakilusi įkovą prieš Europos elfus. Vyksta negailestingas karas už žmonių protus. Informacijos apie hibridinį karą arba kaip atpažinti, identifikuoti Rusijos trolių „fermu“ skleidžiamą melą ir dezinformaciją vis daugiau. Ir to tikrai reikia.

Pastarųjų savaičių naujienos iš Europos Parlamento – akivaizdūs įrodymai, kad Rusija aktyviai veikia, bandydamas paveikti Europos viešą nuomone. Artėjantrinkinams tokį bandymą tiki daugės. Vasario 20 dieną Europos Parlamento Žaliųjų frakcija surengė viešus klausymus provokuojančiu pavadinimu „Politiniai baudžiamieji persekiojimai Baltijos šalyse“. Žaliųjų frakcijoje yra tik 52 Europos Parlamento nariai iš 18 valstybių, tarp jų – ir Lietuvos atstovas Bronis Ropė. Tarp esamų ir buvusių Latvijos bei Estijos europarlamentarų, dalyvavusių renginyje – ir tie, kurie prieš keletą metų vyko į Krymą su tikslu įteisinti Rusijos įvykdytą Krymo aneksiją, taip pat tie, kurie kartu su Rusijos politikais vyko į Siriją paremti prieš savo žmones kariaujančio Bašaro al-Asado.

Renginio metu buvo platinamas Rusijoje išleistas leidinys rusų kalba apie neva vykdomus politinius persekiojimus ir politinius kalinius „pribaltikoje“, kuriame – ir nuotraukos iš 1991 metų sausio 13-osios įvykių, mūsų žmonės po sovietų tankais ir kaltinimai Lietuvos valdžiai nevaji nužudė savo žmones. Ciniškas, atviras tyčiojimas iš visko, kas mums brangiausia, mūsų demokratijos ir mūsų atkurtos valstybės šmeižimas. Tarp kalbėtojų programoje buvo skelbiami ir du Lietuvos piliečiai – A. Petrus, pristatomas kaip Algirdo Paleckio gynėjas (vietoje jo dalyavo G. Grabauskas, pristatytas kaip Socialistinio liudies fronto pirmininkas), bei V. Titovas, buvęs Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos narys, savivaldos rinkimuose siekęs Klaipėdos miesto mero ir tarybos nario posto. Buvo ir „žmogaus teisių ekspertai“ iš Rusijos Kaliningrado srities.

Tokį renginį galima ir reikia vertinti vienareikšmiškai – kaip bandymą klastoti istoriją, skleisti fake informaciją, atvirą melą apie mažumų teises ir minties laisvę ES valstybėse narėse, siekiant pateikti situaciją Baltijos valstybėse taip neva padėtis esanti tokia bloga, kad ją svarstyti ēmési net Europos Parlamentas! Melas! Tai buvo

viso labo Kremliaus tarnybų renginys, ir atakos smaigalyje ši kartą buvo Baltijos valstybės. Bjauru, kad prie to prisidėjo ir Lietuvos piliečiai.

V. Putino artimo bendražygio dukra – EP darbuotoja

Vasario 25-osios naujiena – V. Putino spaudos astovo D. Peskovo dukra Jelizaveta Peskova dirba/stažuoja Europos Parlamente. Ji turi – bent jau teoriškai – prieigą prie EP dokumentų, galimai ir slaptų. Europarlamentaras, kurio biure ji stažuoja, yra Americas Chauprade, prancūzas, EP Užsienio reikalų komiteto ir Saugumo bei gynybos pakomitečio narys. Šis europarlamentaras yra EP Laisvės ir tiesioginės demokratijos Europoje frakcijos, kurioje yra 41 europarlamentaras iš 7 ES valstybių, narys. Šioje frakcijoje darbuojasi ir Lietuvos atstovas R. Pakšas, joje ES naudai „triūs“ ir V. Putino garbintojas britas N. Farage.

A. Chauprade buvo vienas iš tų, kurie rėmė Kremliaus surengtą „referendumą“ dėl Krymo statuso, Rusijos įvykdutos Krymo aneksijos įteisinimo. Kraštinis, radikalus dešinysis, buvęs „Nacionalinio fronto“ lyderės, V. Putino remtos Marine Le Pen, patarėjas. Jis pasisako prieš sankcijas Rusijai, o prieš keletą metų aršiai puolė Prancūzijos vyriausybę, kai pastaroji, Europos Sajungai spaudžiant, atsisakė rusams parduoti „Mistral“ karo laivus ir pardavė juos Egiptui. J. Peskovas darbas EP – nemalonus faktas, tačiau gerai tai, kad jis tapo žinomas. EP tarnyboms teks atsakyti į daugelį klausimų...

Rusijai nepatinka Europos Sąjunga

Rusijai nepatinka Europos Sąjunga. Tai mes, lietuviai, žinojome nuo pat Lietuvos pastangų tapti Europos Sąjungos (ES) nare pradžios. Taip, būtent taip – nepatinka ne tik NATO, bet ir ES, labai nepatinka Baltijos, Vidurio Europos valstybių integracija į ES. Rusija taip atkakliai siekė dalyvauti mūsų didžiosios privatizacijos procesuose, kad įsitaisyti mūsų viduje dar prieš Lietuvai tampant ES nare, kad ēmési ir agresyvi metodų. Šnipinėjimas, papirkinėjimas, gąsdinimai, Lietuvos politikų šmeižimas, provokacijos – visas poveikio priemonių arsenalas buvo parengtas ir įgyvendinamas šiemis tikslams pasiekti. Rusija bandė paimti ir mūsų strateginių, su mūsų valstybės saugumu susijusių, sektorų „gabalus“, tačiau Kremliaus išsilaužė dantis, pralaimėjo.

Rusijai Europos Sąjunga nepatinka ir dabar, nes tos 28 valstybių „šluotos“

perlažtū ji nepajėgia. Kiekvieną šluotos rykštelių Rusija įveiktu, tačiau visos kartu yra kietas riešutas. Rusijai būtų daug patogiau tartis atskirai su Vokietija ar Ispanija, ar Kipru, tačiau ES vieningos rinkos taisyklės mus nuo to sau- go. Apstu bandymų apeiti tas taisykles, rasti landų, bet niekam demokratiškoje Europoje nepatikėti rusiška tvarka ar – tuo labiau – Rusijos dominavimas. Rusijai nepatinka ES sukurta laisvės ir demokratijos, laisvo piliečių, kapitalo, prekių ir paslaugų judėjimo erdvė, kuri yra atidžiai saugoma ES taisyklių ir įstatymų. Rusijai labai nepatinka Ukrainos, Moldovos ir Gruzijos integracija į Europos Sąjungą, šių valstybių siekis tapti ES narėmis.

Kas patinka Kremlui

Tačiau Rusijai labai patinka, pavyzdžiui, „Brexitas“, aižėjantys ES ir JAV ryšiai, dešimtmečius stiprinę abipus Atlanto esančias ilgametės sąjungininkes, ES ir JAV. Kai tik Baltijų rūmų šeimininkas išvadina ES prieš arba tokiu pat blogiu, kokia yra Kinija, tik mažesnės teritorijos, Kremliaus komentatoriai ploja katucių. Atsakau: nesulaikus! Rusijos ir Kinijos svajonė – pa- saulio „deatlantizacija“, nukirsti ES ir JAV ryšiai, nauja pasaulio tvarka, Kinijos ir Rusijos dominavimas pasaulyje. Tam tikslui siekti pasitelkiamas vi- sas arsenalas priemonių, tarp jų – ir ki- šimasis į JAV, Prancūzijos, Vokietijos, Nyderlandų prezidentų ir parlamentų rinkimus. Artimiausias taikinys – Europos Parlamento rinkimai.

Niekam ne paslapčias, kad Kremliai patinka tokie ES valstybių politikai kaip prancūzė radikalė, Prancūzijos politinės partijos „Nacionalinis frontas“ lyderė Marine Le Pen, britas, buvęs JK nepriklausomybės partijos lyderis ir vienas „Brexit“ aktyvistų Nigelas Faragas, „Šiaurės lygos“ lyderis, dabantinis Italijos vicepremjerės ir Vi- daus reikalų ministras Matteo Salvini, buvęs Vokietijos kancleris Gerhardas Schroederis ir kiti. Ir toji simpatija yra abipusė: minėti vakariečiai žavisi V. Putini ir vadina ji įkvėpimą keliančiu politiku ar apskritai politiko idealu, o V. Putinas priiminėja juos Kremliuje; artėjant nacionaliniams ar EP rinkimams su Rusija ar Kremliumi susiję bankai „pametėja“ jiems milijonus eurų. Meilė veikia ir duoda rezultatų, kurių išraiška – „Brexitas“, ekstremizmo ir radikalizmo augimas ES. Tarp instrumentų – ir nuolat provokuojamas ES valstybių supriešinimas, vienybės ardymas. Tam tikslui labai tinkta tokie projektais, kaip „Nord Stream“ ir „Nord



Stream 2“, beje, planuose jau yra ir „Nord Stream 3“. Tam reikalui tinkta ir žaidimas tokio politikų kaip Vengrijos premjeras Viktoras Orbanas, buvęs Italijos premjeras ir, atrodo, būsimasis Europos Parlamento narys Silvio Berlusconi, kai kurių kitų valstybių lyderių ambicijomis. V. Putinas flirtuoja su jais visos ES akivaizdoje.

Kas vienija europiečius

Tačiau yra ir tokį Rusijos veiksmų, kurie akivaizdžiai vienija europiečius, ir daro tai geriau, nei sugebėtų bet kokios Europos Parlamento rezoliucijos ar politiniai ES lyderių pareiškimai. Kremliaus agresija prieš Gruziją 2009 metais ar karinė agresija prieš narystės ES siekiančią Ukrainą 2014-aisiais, Krymo aneksija, karo veiksmai Rytų Ukrainoje buvo tai, kas paskatino ES susivienyti ir paskelbtis sankcijas Rusijai, teiki iki tol nematytos apimties finansinę ir kitokią paramą Rusijos smurtą patyrusioms valstybėms. Sankcijos Rusijai pratęsiamos kas pusmetį, nepaisant atkaklių Kremliaus bandymų ir pastangų jas nutraukti.

Bandymas Jungtinėje Karalystėje nunuodinti tėvą ir dukrą Skripalius – dar vienas Rusijos pralaimėjimas. Ne tik todėl, kad Skripalai liko gyvi, bet ir todėl, kad ES akivaizdžiai suprato, su kuo turi reikala, ir kad pavieniui šio pavojaus neįveiksite, atsilaikeyti galime tik veikdami išven. Iš čia kyla iniciatyva nedelsiant nutraukti pasū, tiksliau – ES pilietybės pardavinėjimą Rusijos piliečiams, kuo ne vienerius metus plačiais mastais užsiemė Kipras ir Malta. Tikiu, kad to pasiekime.

Taigi, ruošimės Europos Parlamento rinkimams, bendrapiliečiai. Vardan tos Lietuvos. Ir mūsų Europos.

**Laima ANDRIKIENĖ
Europos Parlamento narė**

LPKTS valdybos ir tarybos posėdžiuose

(atkelta iš 1 psl.)
sijos indeksavimo. Ministras L. Kukuraitis žadėjo ši klausimą svarstyti šiu metų rudeni.

LPKTS Etikos ir procedūrų komisijos pirmininkė Eugenija Buitvydienė kreipėsi į filialų pirmininkus, kad į suvažiavimą atsivežtų švarias, išlygintas vėliavas.

Alytaus filialo pirmininkė Stasė Tamšauskienė kalbėjo apie vis nepastatomą Dainavos apygardos partizanų

paminklą.

Tauragės filialo pirmininkas Antanas Stankus pasidžiaugė, kad Tauragės tremties muziejus, įrengtas buvusioje NKVD būstine, pagaliau išsprendė patalpų problemas. Jis pasakojo, kaip Irkutsko sr. Centralnyj Chazano lietuvių atstato lietuvių tremtinių kapines, renka duomenis apie ten gyvenusius tremtinius.

Ankyščių filialo pirmininkė Prima

Petrylienė pasidalijo dalyvavimo projektuose patirtimi.

Diskusijoje taip pat dalyvavo Regina Tamošauskienė (Šilutė), Teofilis Januškevičius (Mažeikiai), Valerija Jokubauskienė (Šiauliai), Irena Tamoševičienė (Jonava), Stasė Janušonienė (Radviliškis), kiti.

Tarybos pirmininkė dėkojo visiems už gražias iniciatyvas.

„Tremtinio“ inf.



Ivykiai, komentarai

Dura lex, sed lex!

„Kvailas įstatymas, bet – įstatymas!“ – sakydavo roménai. Pastarųjų dienų įvykiai, kai buvo sulaikyti net 8 įvairaus rango teisėjai, verčia manyti, kad kai kurie mūsų Temidės tarnai vienam įstatymus laiko kvailais, o piliečius – tuščia vieta. Visgi piliečiai ne tokie jau ir kvaili, jei kažkada sugebėjo išsirinkti valstybės vadovu Dalią Grybauskaitę, kuri į korupciją teisėsaugoję „nepasižiūrėjo pro pirštus“. Baigiantis kadencijai mūsų šalies Prezidentė nuskambėjo gražia nata – ji palaimino specialiųjų tarnybų tyrimų sistemą. Niekas neabejoja, kad Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) meškeres užmetė su Prezidentės palaiminimu – tokio pavojingo lygio nusikalstamą veiklą ten, kur turiviešpatauti įstatymas ir teisėgumas, kažin ar įmanoma tirti be aukščiausio šalies pareigūno palaikymo. Kaip pranešė žiniasklaida, ikiteisinį tyrimą atliekantys STT pareigūnai kol kas nedetalizavo, kokie įtarimai yra pareikšti teisėjų korupcijos byloje, tačiau pažymima, jog ikiteisminis tyrimas yra atliekamas dėl galimo kyšininkavimo, papirkimo, piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi.

Viskas prasidėjo užpraeitos savaitės trečiadienį, kai pasirodė pranešimas, kad „Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) ir Generalinė prokuratūra atlieka išskirtinį ikiteisinį tyrimą dėl įtarimo stambaus masto kyšininkavimo, prekybos poveikiu, papirkimo ir piktnaudžiavimo teismų sistemo.“ Viskas prasidėjo pranešimu, kad

„Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) ir Generalinė prokuratūra atlieka išskirtinį ikiteisinį tyrimą dėl įtarimo stambaus masto kyšininkavimo, prekybos poveikiu, papirkimo ir piktnaudžiavimo teismų sistemoje.“

Šiandien Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės dekretais buvo sustabdyti įgaliojimai ir leista patraukti baudžiamojon atsakomybėn 8 teisėjus: Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėją Egidijų Laužiką, Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjus Viktorą Kažį ir Valdimarą Buvėjaną, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėją Konstantiną Guriną, Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėją Henrichą Jaglinskį, Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėją Robertą Rainį, Vilniaus apygardos administracinių teismo teisėją Arūną Kaminską, Regionų apygardos administracinių teismo Kauno rūmų teisėją Gintarą Čekanauską. Šie asmenys yra sulaikyti. Visi sulaikyti teisėjai turi didelę 24–37 metų darbo patirtį.

Šiuo metu įvairiose Lietuvos vietose vyksta suplanuoti procesiniai veiksmai, renkami tyrimui reikšmingi duomenys. Proceso veiksmuose dalyvauja daugiau nei šimtas STT, kitų institucijų pareigūnų, prokurorų.

Ikiteisinį tyrimą kontroliuoja speciali Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikalstamų ir korupcijos tyrimo departamento ir Vilniaus apygardos teismo teisėjai.

dos prokuratūros Organizuotų nusikalstamų ir korupcijos tyrimo skyriaus prokurorų grupė. Dar didesnę intrigą sukėlė pranešimas, kad „Tęsiant Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) ir Generalinės prokuratūros atliekamą ikiteisinį tyrimą dėl stambaus masto korupcinių veikų teismų sistemoje, pareikštai įtarimai Druskininkų merui Ričardui Malinauskui ir jo patarėjui Aivarui Kadziauskui. Druskininkų mero patarėjas A. Kadziauskas yra sulaikytas. Druskininkų merui R. Malinauskui skirta kardomoji priemonė rašytinis pasižadėjimas neišvykti ir nebendrauti su tam tikrais asmenimis. Šiandien Vyriausioji rinkimų komisija panaikino Druskininkų mero Ričardo Malinausko ir jo patarėjo Aivaro Kadziausko teisinę neliečiamybę, kurią jie turėjo, kaip kandidatai savivaldos rinkimuose. Druskininkų meras ir jo patarėjas įtarimai prekyba poveikiu ir papirkimu, veikiant organizuotoje grupėje. Vakar šių asmenų namuose buvo atliktos kratos...“

Informuojant visuomenę apie šiuos skandalingsus įvykius, buvo paaškinta, kad „Sulaikytieji įtarimai padarė apysunkius ir sunkius nusikalstamus bendrininkaujant ir veikiant organizuotose grupėse. Pavyzdžiu, vienas iš tirių epizodų yra apie įtarimą poveikį asmeniui, kad jis už piniginį atlygi prisiiamtų kito asmens kaltę ir atliktų bausmę už neteisėtą disponavimą labai dideliu kokinio kiekio. Taip pat įtarimams, kad už įvairius palankius teisėjų sprendimus

galimai buvo žadeti ir mokėti kyšiai, kurių sumos svyruoja nuo 1000 iki 100 tūkstančių eurų. Ikiteisminio tyrimo metu surinktais duomenimis sutartų kyšių suma gali siekti 400 tūkstančių eurų.“

Deja, po savaitgalio naujienu srautas STT tinklalapyje prislopo... Žinoma, kad suėmimo išvengė Vilniaus apygardos administracinių teismo teisėjas Arūnas Kaminskas, Regionų apygardos administracinių teismo Kauno rūmų teisėjas Gintaras Čekanauskas, Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas Robertas Rainys ir vilnietais advokatas Romualdas Mikliušas. Galiausiai visuomenę pasiekė žinia, jog laisvė paleisti visi suimi teisėjai. Žinoma, tai nereiškia, kad jie apskritai laisvi – tiesiog ikiteisminio tyrimo ir teismo jiems leista laukti laisvėje su tam tikrais suvaržymais.

Visuomenėje verda aistros – skeptikai tikina, kad iš didelio debesies liečia bus mažai, arba visai nebus, optimistai džiūgauja, kad pagaliau baigsis korupcija aukščiausiuose teismų sluoksniuose ir Lietuva pamažu taps teisine valstybe. Politinių partijų atstovai irgi skuba pasižyldyti svetimo darbo spinduliuose, tiesa, kai kurioms belieka patylėti – ką ten besidžiaugsi, kai pats sėdi teisiųnamų suole. Žodžiu, šis skandalas buvo nustumės į antrą planą ne tik savivaldos rinkimus, bet ir prezidentinių rinkimų kandidatų virtualias batalijas.

Parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Rinkimai – tai žvalgyba

Visi savivaldos rinkimų laukėme su tam tikru jauduliu. Kas dėl iliuzijos, jog išrinkus naują valdžią gyvenimo gerovę ims kopti į kalną kaip funikulierius, o kas – vildamasis atgauti turėtą valdžią ir galimybes ja vėl pasinaudoti savanaudiškiems tikslams.

Visgi pamelavau kalbėdamas, kad laukėme visi – rinkimuose balsavo apie 48 procentai rinkimo teisė turinčių piliečių, vadinas, didesniajai tautiečių pusei yra visiškai tas pats, kasyra jų valdžia. Štai jums ir penktosios kolonos gemalas! Arba posakio „kad blogis triumfuotų, užtenka, jog geri žmonės nieko nedarytų“ iliustracija – tarkim, Klaipėdoje į rinkimus atėjo per 38 procentai rinkėjų, tad ko čia paskui stebimės, kad toks Klaipėdos savivaldybės tarybos narys Viačeslavas Titovas, veikiantis prieš Lietuvą, vėl išrinktas į miesto savivaldą? (Žinoma, čia ir Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkės Lauros Matjošaitytės „nuopelnas“, kai ji leido V. Titovui atsiakyti savivaldybės tarybos nario mandato, nelaukiant apkaltos, kuri būtų užkirtusi keilią šiam putinistui vėl kandidatuoti.) Tad kur sąmoningi klaipėdiečiai, kurių būtų atėjė balsuoti vien tam, kad tokie titovai nepatektų į valdžią? Bet į rinkimus už Titovą balsuoti atėjo beveik 5 tūkstančiai rinkėjų; matuojant karienais masteliais, tai maždaug brigados dydžio žmonių minia – o juk brigada tai- kos metu Lietuvoje yra didžiausias ko-

vinis vienetas, kurį paprastai sudaro 4–6 batalionai!

O kaip paaškinti fenomeną, kai mero rinkimus laimi žmogus, kuriam panaikinta teisinė neliečiamybė, nes jis įtarimas dalyvavimu nusikalstamoje veikloje (pavyzdžiu, Druskininkų meras R. Malinauskas)? Visiškai teisus šioje situacijoje Arvydas Anušauskas, šmaikštaudamas, kad „kandidatams į merus STT įtarimai prideda matomumo. Teistumas – žinomumo. Parama iš Baltarusijoje ir Rusijoje verslą darančių – balsus dvigubina... Taip ir gyvename... Panašu, kad dalis rinkėjų jaučiasi lyg lošėjai kazino – vis tikisi su tokiais statymais išlošti“.

Jam antrina ir Rasa Juknevičienė: „Visi jie vagys!“ – girdisi replikos apie politikus. Tačiau, kai STT pirštu parodo, kurių iš tiesų yra vagys, tai už juos balsuoja geriausiai!

Per šiuos savivaldos rinkimus paaškėjo ir vadinamujų „visuomeninių rinkimų komitetų“ vaidmuo – sukurti kaip alternatyva politinėms partijoms (kuriomis nepasitikėjimas tiesiog eskaluote eskaluojamasis!) jie tapo trampiliu ne vienam prieštaragingai vertinamam politikui (kad ir tam pačiam Titovui). Valdančiosios daugumos lyderis Ramūnas Karbauskis nesenai džiaugėsi, kad tokie komitetai neva praplečia demokratijos galimybes, tačiau politologai ir analitikai tokius „vienadienius“ komitetus vertina vienareikšmiai – tai

jokios politinės, finansinės ir kitos atsakomybės neįpareigoti dariniai, kertantys, o ne papildantys demokratiją!

Negana to, prabilta ir apie tiesioginių rinkimais renkamų merų kadencijų būtinybę, antraip susiformuoja savotiški feodai, kur feodalas gali likti valdžioje nors ir iki mirties, kadangi turi neribotas administracines galimybes ir sau lojalų žmonių aplinką, kuri nevaržomai gali spausti visuomenę palaikyti vienintelę kandidatūrą, nuo kurios priklauso pavaldinių darbo vietas, karjera ir taip toliau. Bet labai abejoju, ar tokia idėja palaikys dabartiniai Seimo valdantieji, kurių lyderis R. Karbauskis aiškiai suinteresuotas turėti tokius merus (pavyzdžiu, Kauno atvejis).

Savivaldybių tarybų rinkimai įvyko, tačiau nesibaigė, liko antras turas, kuriame susirungs būsimieji merai – tai daugiausia (bet ne daugiau nei pusę) balsų surinkę kandidatai. Tarp jų yra ne vienas Tėvynės sajungos atstovas. Jei ne visuomeniniai rinkimų komite-

tai, TS-LKD būtų pirmajanti partija šiuose savivaldos rinkimuose. Deja, bet ir tas „jeigu“ mažai paguostų – juk antrame ture mes turime mažai sajungininkų... Belieka tikėtis didesnio piliečių sąmoningumo, ypač tų, kurie pirmą turą „pramiegojo“. Antraip bus gal socialiniame tinkle „Facebook“ išsakyta tautiečio nuomonė: „Lietuviai dar nenori gyventi kitaip – gyventi geriau... Tad, kai vėl kartą keiksi tėvynę Lietuvą, lietuvi, tu prisimink, už ką ir kaip balsavai, ar išvis néjai. Ir čia tikrai nebus kalti konservatorai, juk ne jie tavo balsą į urną metė!“ Beje, pastebėta, kad rinkimų dieną internetinėje erdvėje buvo apstu komentarių prieš TS-LKD, kurie, akivaizdu, buvo ne atskirų komentatorių nuomonė, bet kryptinė, sisteminga nuomonės formuotuojų veikla. Idomu būtų sužinoti, kam priklausė ta „nuomonės formuotojų“ komanda, rinkimų dieną socialiniuose tinkluose šmeižusi konservatorius?

Gintaras MARKEVIČIUS

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Metinė prenumerata priimama **iki kiekvieno mėnesio 28 dienos** bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt. Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117.

Kaina: 1 mėn. – 2,65, 3 mėn. – 7,96, 6 mėn. – 15,91 euro.



Valerija Čeliauskaitė skaičiuoja 101 gyvenimo metus

Valerija Čeliauskaitė gimė 1919 metų vasario 3 dieną Švėkšnos valsčiuje, Kelvėtų kaime, Juozapo ir Anastazijos Čeliauskų šeimoje, augusioje 11 vaikų.

Kalbamės su Valerija. Jai teko išgyventi įvairių gyvenimą lemiančių įvykių, kurie kiekvieną laikotarpį žymėjo skirtingais ženklais, neretai iširėžusiais ir palikusiais neužgyjančius randus širdyje. Tačiau senolė sako, kad slypinčią vieningą gyvenimo prasmę visumą nusveria artimesiems išdalinta meilė, šiandien grįžtanti neapibrėžta dvasine šiluma ir forma. Valerijos gyvenimas buvo ir yra kupinas malonaus bendravimo, artimųjų rūpesčio ir meilės. Šimtametė tik jaučia nerimą, ką pasakyti visiems sveikintojams, norintiems išgirsti ilgaamžiškumo paslaptį, ir bijo suklysti. Sako, valgiau, ką turėjau, meldžiausi, dėkojau ir dėkoju Dievui už viską, ką suteikė ar atėmė. Dievas viską mato ir, matyt, tokia jo valia.

Stebino šimtametės gyvas, jautrus, dėmesingas reagavimas į kiekvieną sveikintojų žodį, nutiesęs nuoširdų tarpusavio ryšį į atvirus pokalbius. Valerija deklamavo eilėraščius, juokavo, pasakojo, kad gyvena rojuje, kurį jai kuria dukra Joana Klumbienė ir vaikaitė Zita Vilkičienė. Jubiliatė įsitikinusi, kad išgyventi ir išlikti Sibire padėjo bendras ištremtuju dvasinis susikaupimas, moralinio auklėjimo pagrindai, meilė ir téviškės ilgesys.

1946 metų vasario 18 diena Čeliauskų sodyboje Kelvėtų kaime žadėjo malonius išgyvenimus. Šeima ruošėsi Valerijos vestuvėms, buvo dorojama papjauta kiaulė, kvepėjo kepami pyragai, sveiciami visi namų kampai. Valerijos duktė Joana Klumbienė pasakoja, kad netikėtai namus užklupė stribai ir kareiviai liepė pasiimti maisto tik trims dienoms, nes visus veš į Švėkšnų apklausai. Išvežė dylikai metų. Tėvas Juozas Čeliauskas po metų mirė iš bado, Valeriją išgelbėjo bulvių kibirėlis, kurį brolis Konstantinas gavo pardavęs savo vienintelį apsiaustą. Sibire Valerija palaidojo savo jaunikį ir jo mamą, neištverusius

sunkaus darbo miške, o brolis Konstantinas grįžo į tévynę suluošintas viam gyvenimui.

1958 metų kovo 18 dieną grįžusi Čeliauskų šeima rado savo namus tuščius, nes buvo supuvę ir negyvenami. Po keleto dienų įgriuvo namo lubos, bet šeima neturėjo kur prisiglausti ir iš pasutinių jėgų ramstė sienas, remontavo ir pragyveno čia 22 metus. 1980 metais Valerijos duktė Joana pasistatė naujas namus Švėkšnoje ir Valerija negalėjo atsidžiaugti, kad bažnytėlė čia pat.

LPKTS Šilutės filialo pirmininkė Regina Tamošauskienė sako, kad nėra pamirštasis ir Valerijos brolio, Kęstučio apygardos Butigeidžio rinktinės Dariaus tėvūnijos Geležinio Vilko būrio partizano Stasio Čeliausko, žuvusio 1951 metais, vardas. Pernai per Vėlines, gūdžiamie Medžioklės (Švėkšnos seniūnija) miško gilumoje prie žūties vietoje stovinčio paminklo Šilutės buvę tremtiniai ir giminičiai padėjo gėlių, uždegė žvakučių, sukalbėjo maldą.

Prieš penkerius metus, sulaukęs 101 metų, Klaipėdos rajone Veiviržėnuose mirė Valerijos brolis Konstantinas Čeliauskas. Jo sūnus Antanas pasakoja, kad šimtojo gimtadienio dieną tėvas priskaldė malkų, parduotuvėje nupirko produktų vaišems ir skaitydamas laikraštį laukė sveikintojų. Konstantinas yra sakęs, kad gyvenimas Sibire buvo baisesnis nei pekloje.

Šiandien Valerija domisi, sprendžia ir dalyvauja ne tik šeimos, bet ir šalies gyvenimo įvykiuose. Žino, už ką balsuoti rinkimuose, džiaugiasi, kad likimas leido sulaukti ir gyventi nepriklausomoje, laisvoje Lietuvoje. Klausosi „Marijos radio“ laidų, moka visas maldas ir giesmes.

LPKTS Šilutės filialo pirmininkė Regina Tamošauskienė, valdybos narė Onutė Kuskienė, Stasys Tunila visos bendruomenės vardu pasveikino jubiliatę ir palinkėjo sveikatos, gražių pavasario dienų ir stiprybės. Dukrai Joanai ir vaikaičiams dėkojo už gražią šeimą, kurioje tyro tarpusavio supratimas, pagarba ir meilė jų likimo žmogui.

Aldona TOLEIKĖ



V. Čeliauskaitė (sėdi) sveikina LPKTS Šilutės filialo nariai

Sveikiname

Tegul šis garbingas 90-asis gyvenimo slenkstis nepasiduoda metams. Juk visada jaunas tas, kuris moka širdies gerumą ir šilumą dosniai dalyti kitiems, o liūdesį, kaijis ateina, – paslėpti giliai širdyje.

Jubiliejaus proga sveikiname aktyvų, darbštų filialo narį **Juozą BARISĄ**. Linkime stiprios sveikatos, Aukščiausiojo palaimos ir toliau tvirtai žingsniuoti gimtosios Lietuvos keliais.



LPKTS Rokiškio filialas

Gražaus 85-ojo gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname 1951 m. Tomsko srities tremtinę, ilgametę Šiaulių filialo tarybos narę **Oną ČEPIENĘ**. Linkime stiprios sveikatos, daug džiugiu gyvenimo akimirkų ir Dievo palaimos.



LPKTS Šiaulių filialas

*Juk žinai – nebegriš, kas praeina,
Negali nei sustot, nei palaukt negali.
Gal gerai, jog atrodo, kad metai praeina,
O gyvenimas lieka dar vis ateity...*

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Kuršėnų filialo nares :

90-ojo – Vandą BRUŽIENĘ ir Veroniką KAŽDAILIENĘ,

70-ojo – Jakateriną POPOVĄ,

65-ojo – Aldoną JANUŠKEVIČIENĘ.

Linkime stiprios sveikatos, laimingų gyvenimo metų ir Dievo palaimos.

LPKTS Kuršėnų filialas

80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusią tremtinę **Janiną MACEVIČIENĘ**. Linkime stiprios sveikatos, džiugiu gyvenimo dienų ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialas

Sveikiname LPKTS narius, išrinktus į savivaldybių tarybas: G. Rutkauską, D. Jankauską – Kauno rajone, A. Barbši – Klaipėdoje, V. Macienę, L. Kalnikaitę, R. Gečienę, L. Petkuvienę – Šilalėje, I. Varzienę – Biržuose, D. Dyrienę – Kupiškyje, A. Vyšniauską – Marijampolėje, A. Sudavičių – Pasvalyje, I. Palionienę – Radviliškyje, V. Haase – Šakiuose, A. Kazulėną – Rokiškyje, A. Bautronį – Raseiniuose. Linkime sveikatos ir prasmingų darbų Lietuvos labui.

LPKTS valdyba

Su meile Lietuvai

Įėjus į Kauno Juozo Grušo meno gimnaziją iš karto į akis krenta skoniniai įrengta nuotraukų ir kita ekspozicija, atspindinti vidinį gimnazijos bendruomenės gyvenimą, jos pasiekimus. Čia mokiniai, vadovaujami kvalifikuotų specialistų, greta bendrojo gimnazistinio išsilavinimo, turi galimybę ugdyti ir savo meninius sugebėjimus keramikos,

odos, tekstilės technologijų srityje. Įvairiuose konkursuose mokykla ne kartą laimėjusi nugalėtojų prizus.

Jos mokiniai su savo menine programa daug kartų dalyvavo ir Vengrijos ambasados Lietuvoje surengtuose 1956 metų įvykių Lietuvoje ir Vengrijoje minėjimuose.

(keliamas į 7 psl.)



Gimnazijos bendruomenė ir svečiai



Truskavoje prisimintos partizanų kovų metinės

Vasario 16-osios išvakarėse Truskavoje vyko iškilmingas renginys, skirtas 1949 metų Vasario 16-osios Lietuvos laisvės kovų sajūdžio (LLKS) Tarybos Deklaracijos 70-osioms, signataro Juozo Šibailos 66-osioms žūties metinėms ir Lietuvos valstybės atkūrimo Akto 101-osioms metinėms paminėti.

Minėjimas prasidėjo šv. Mišiomis Truskavos bažnyčioje, po kurių buvo nešamos gėlės prie 1949 metų vasario 16-osios Lietuvos laisvės kovos sajūdžio tarybos Deklaracijos signataro bei partizano Juozo Šibailos ir jo bendražygio Povilo Žilio paminklo Dovydų miške ir Truskavoje prie paminklo Tėvynės laukuose žuvusiems Truskavos partizanams, iš Sibiro tremties lagerių ir kalėjimų nebesugrįžusiems.

Vėliau minėjimas persikelė į Truskavos kultūros centrą. Į renginį atvykęs Kėdainių rajono meras Saulius Grinkevičius sakė, kad šie didvyriai,

savo galvas padėjė už gimbėjų šalį, patikėjo, kad Lietuva gali būti laisva ir neprisklausoma nuo kitų šalių primestos valdžios. „Jei ne mūsų partizanai, tremtiniai, politiniai kalinių, tikriausiai nebūtų ir 1990 metų Kovo 11-osios. Jų dėka mes galime jau 29 metus džiaugtis tebesitęsiančia nepriklausomybe. Didžiuokimės visais šiais žmonėmis, prisiđejasias prie kovos už laisvę, prisiminkime juos. Didžiuokimės, kad vienas iš Deklaracijos signatarų – Juozas Šibaila kovojo Truskavos apylinkėse“, – teigė Kėdainių rajono meras ir pridūrė, kad artimiausių metu bus ieškoma lėšų, kad būtų atstatytas partizanų bunkeris, kuriamo gyveno ir dirbo J. Šibaila su P. Žiliu. Iki šiol Kėdainių rajone nėra né vieno atkurto ir lankymui pritaikyto partizanų bunkerio.

I minėjimą buvo atvykusi ir J. Šibailos anūkė Regina Račkauskienė. Mo-

teris dėkojo už parodytą dėmesį ir teigė stipriai besididžiuojanti savo seneliui. Jis palinkėjo visiems mums, gyventojuims nepriklausomoje Lietuvoje, kuo labiau didžiuotis tais vyrais ir moterimis, kurie drąsiai išėjo į miškus ir kovojo už savo idealus. „Partizanai daug dainavo dainų, mėgo pajuokauti. Linkiu, kad ir mūsų žmonės kuo mažiau dejuotų, o kuo dažniau sakyti ačiū, prašau, sveikintuosi su savo kaimynais. Būkime savo dvasia stiprus kaip ir jie“, – linkėjo J. Šibailos anūkė R. Račkauskienė.

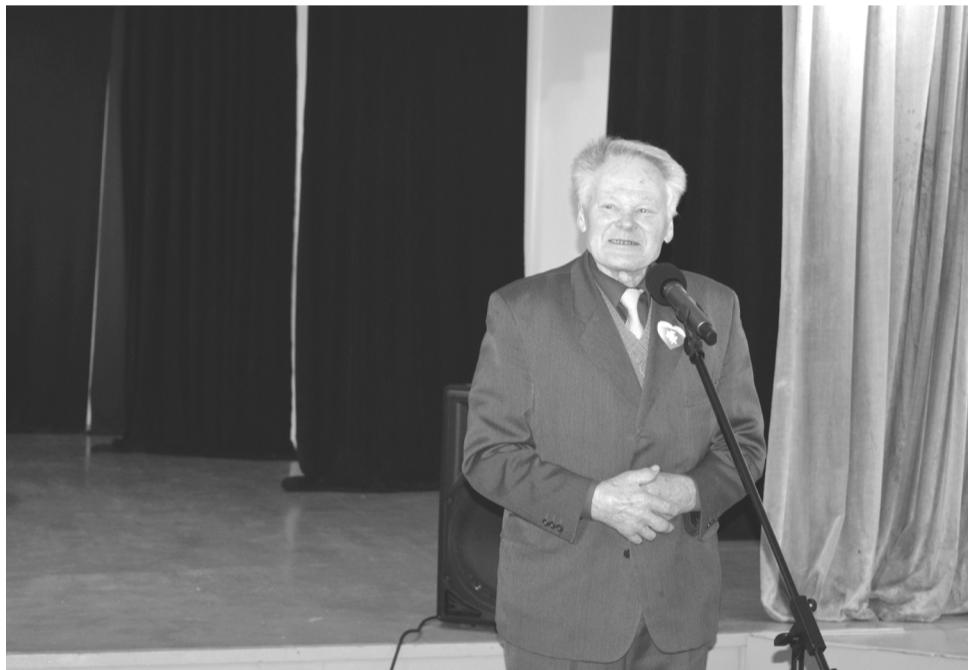
Minėjime gausiai dalyvavo ir P. Lukšio 205 šaulių kuopos šauliai. Jaunųjų šaulių būrelis iš Šertos miestelio vadovė Elona Nagevičienė sakė, kad jauniesiems šauliams dalyvavimas tokiuose renginiuose, kur prisimenamas partizanų palikimas, yra labai naudingas ir prasminges.

Renginio metu prisiminta ir partizanų ryšininkė Janina Kiuberytė-Iva-

nauskienė, slapyvardžiu Janytė. „Ji buvo Vyčio apygardos partizanų ryšininkė, kurios pareigos buvo rūpintis partizanų korespondencija ir ryšiais, apriboti partizanus medikamentais, bunkerui statyti reikalingomis medžiagomis, slėpti ginklus ir šaudmenis, rūpintis partizanų buitiniais reikalais. Moteris ne kartą buvo suimta, tardyta, tačiau nieko neišdarė. Buvo smulkaus kūno sudėjimo, tačiau stipri dvasia“, – pažymėjo Jonas Šleževičius, LPKTS Kėdainių filialo vadovas.

Juozas Šibaila-Merainis, Diedukas 1953 metų vasario 11 dieną, apsupus bunkerį Dovydų miške, žuvo mūšio lauke kartu su kitu partizanu Povilu Žiliu-Klevu. J. Šibaila buvo smulkaus kūno sudėjimo, silpnos sveikatos, tačiau savo dvasia – tikras milžinas. Tai buvo šalto proto, ižvalgus politikas.

Vaida MASILIONYTĖ
(„Kėdainių mugė“)



Kokio mums reikėtų pergalės paminklo

Perskaičius laikraštyje „Tremtinys“ sausio 25 dieną publikuotą Gabrieliaus Landsbergio straipsnį „Mums reikia pergalės obelisko“, pritariame jo teisingoms idėjoms apie mūsų tautos pergalės išprasmimą. Norime šio straipsnio autoriaus mintis praplėsti kiek plačiau.

Yra pakankamai jėgų, kurios nori, kad Lietuva ir jos sostinė Vilnius neturėtų lietuviško drabužio, neturėtų lietuviškos tautinės dvasios išraiškos. Vieni čia statė Puškino paminklą Gedimino pilies sodeilyje, Jekaterinos antrosios – prie Katedros, kiti Lukiškėse norėjo įtaisyti mūsų sostinės grobiko Pilsudskio aikštę. Sovietinai okupantai Vilniuje pridaigino leninų, stalinių, kapsukų, dzeržinskų atvaizdų. Kyla klausimas – kodėl taip ilgai nesugebame ar nenorime, gal veikiant antilietuviškoms jėgomis, priimti tinkamo mūsų tautinę dvasią atitinkančio sprendimo dėl Lukiškių aikštėje reprezentuojančio Lietuvos nueitą kelią į Laisvę paminklo statybos.

Laimėjusi tariamą konkursą vadina „bunkerio kalvelė“ jokiui būdu neatitinka šių tikslų. Jos statybai svarūp prieštaraujantį žodį tarė ir buvę Lietuvos partizanai, Laisvės kovų dalyviai, kuriems lyg norima adresuoti šį vadina „paminklą“, neturėsiant jokios

reprezentacinės išraiškos. „Bunkerio kalvelė“ lyg primintų Antuano de Sent Egziuperi vaikystėje skaitytos knygos „Mažasis princas“ herojaus simbolinį piešinį, panašų į skrybėlę, kuris turėtų lyg atitiki mintį – smauglys, ryjantis dramblį... Tokios „skrybėlės“ mums tikrai nereikia, nereikia jos ir Lietuvos laisvės kovotojams.

Labiausiai šiame reikale pasisekė latviams. Rygoje pastatytas modernus ir didingas paminklas (skulptorius Karolis Zalė) su 19 metrų aukščio obelisku, kurio viršuje – Laisvės statula: jauna mergina, rankose laikanti tris paauksuotas žvaigždes, simbolizuojančias Latvijos istorinius etnografinius rajonus – Kuršą, Vidžemę ir Latgalą, turi aiškų patriotinį ir reprezentacinį turinį. Šio dvasingo paminklo neišdriso nugrauti net sovietinis okupantai.

Lietuva prieš karą Kaune pastatė pagal turimus išteklius kulkėnį Laisvės paminklą, bet taip pat pakankamai prasmingą bei didų, simboliškai vaizduojantį Lietuvą – sparnuotą Laisvės angelą, laikantį vienoje rankoje sutraukytas nelaisvės grandines, o kitoje – iškeltą Laisvės vėliavą (skulptorius Juozas Zikaras). Pjedestalo šoninėse plokštėse – užrašytos vietos, kuriose mūsų karžygiai Nepriklausomybės ko-

vose nugalėjo į mūsų kraštą besiskveriančias svetimas kariuomenes. Pastatyti tokį paminklą pirmosios Respublikos sėlygomis, matyt, buvo paprasčiau, suprantamiau ir sekmingiau.

Neramiai stebėjome vykusią į niekur nevedančią diskusiją Vilniuje dėl Lukiškių aikštės paminklo statybos. Apie „kalvelę“ savo nuomonę jau pasakėme. Realistiška Vyčio skulptūra atrodė priimtina, bet kai ant žemo postamento pasirodė skulptūros maketas plačiaerdvėje aikštėje, kilo mintis – ar tai viskas, ką gali šiandieninė Lietuva? Kai mistinė dauguma nubalsavo už „kalvelę“, Kauno valdžia Vyčio statybos idėją tuoju pat nusprendė igvendinti Kaune ir per labai trumpą laiką ją realizavo, pavadindama pastatytą skulptūrą „Laisvės kariu“ su Romo Kalantos jaunatišku veidu (skulptūros autorius Arūno Sakalausko teiginys). Vėl kyla klausimas, ar ją dabar reikėtų tiražuoti Vilniuje? Ar tai būtų mūsų pergalės obeliskas? Turbūt ne. Juo labiau netaptų tokiu obelisku ir tas „bunkeris“, vadinamas „kalvele“. Partizanių karą laimėjo Lietuva, laimėjo Jono Žemaičio-Vytauto, Adolfo Ramanausko-Vanago, monsinjoro Alfonso Svarinsko ir kitų paaukojusių savo gyvenimą Lietuvai idėjos. Laimėjo Vasa-

rio 16-osios, 1949 metais pasirašyto Deklaracijos ir Kovo 11-osios idėjos. Ir Sausio 13-oji – mūsų dvasinės pergalės diena. Anot Gabrieliaus Landsbergio, turime tai išdrįsti aiškiai ir garsiai pasakyti.

Vilnius – Lietuvos širdis. Ji turi plakti ir mūsų pergalės ritmu. Tai turėtų atispindėti ir Vilniaus centrinės aikštės paminkle. Vyčio simbolis, kaip ir mūsų tikėjimas, visada buvo mūsų pergalės ženklas. Vytis neturėtų stovėti buitiškai ant žemės. Jis turėtų būti ant pakilaus postamento, kuris papildytų ir paminklo pagrindinę mintį. Toks yra Vytauto Didžiojo paminklas Kaune. Jame pavaizduotos figūros ne Vytautą kelia, bet prieš Vytauto Didžiojo galybę lenkiasi. Ir Laisvės paminklo postamente išrašytos kovų vietas papildo, paryškina paties paminklo idėją. Ir Lukiškių aikštėje turėtų stovėti Vytis ant obelisko, paženklinti mūsų pergalės bareljefais ar tekstais. Tokį paminklą išsivaizdavo ir Algimanto apygardos Kunigaikščio Margio rinktinės žuvusi partizanė, poetė Diana Glemžaitė: „O juk bus dar diena, kai pro vėliavų plazdantį mišką / Baltas Vytis pakils ir padangėj aukštoj suspindės!“

**Algimantas MIŠEIKIS,
Zigmas TAMAKAUSKAS**



Istorija be „baltų dėmių“

Agentai smogikai Mažeikiuose

Prasidėjus antrajai sovietinei okupacijai, Mažeikių MVD pradėjo kovą prieš partizanus. 1945 metais jaunesnysis leitenantas Mezjanovas ir leitenantas Vaitiekus buvo pasiųsti į Renavo apylinkes. Ten jie, apsimetę partizanais, per Renavo paštininkę Žvirzdinaitę ieškojo ryšio su partizanais. Po jų aplankymo buvo suimta nemažai žmonių.

1946 metų kovo 20–25 dienomis milicijos darbuotojai Augucevičius, Darginas, Jonušas, Rimkevičius, Matulionis, Vaitiekus, vadovaujami jaunesniojo leitenanto Mezjanovo, apsimetę partizanais, bastėsi po Sedos ir Barsytės apylinkes, ieškodami Alkos štabo. Apsistojo Užbradumės eiguvoje, eigulio Prano Rimkaus sodyboje. Ten sutiko keletą partizanų. Mezjanovas iš Sedos iškvietė kariuomenę. Keletas partizanų buvo suimta, o Alkos štabo adjutantą Steponą Janušą nušovė. Eigulys Rimkus irgi buvo suimtas, jis žuvo sovietiniame lageryje Rusijoje.

Po tos grupės reido Sedos apylinkėse buvo suimti ir Šiaulių teisiamdar 48 žmonės. Vėliau vidaus reikalų ministras uždraudė milicijos darbuotojus naudoti provokaciniuose žygiauose.

1946 metų pabaigoje Mažeikių MVD įkūrė speciālą agentų smogikų „Siaubo“ grupę. Jie, apsimetę partizanais, turėjo užmegzti ryšį su pogrindžio organizacijomis ir tikrais partizanais, ir juos sunaikinti. Pasivadino LLA Mažeikių atskirąja kuopą. Jos vadu paskirtas agentas smogikas Pranas Levinas „Siaubas“. Grupės veiksmus koordinavo MGB operatyvinis įgaliotinis jaunesnysis leitenantas Aleksandras Mezjanovas, gimęs 1914 metais. Grupė iš MVD buvo perduota MGB žinion ir apsistojo Mažeikių valsčiaus Kurmaičių ir Troškūčių kaimuose. Išigijo daug ryšininkų, kurie manė, jog padeda tikriems partizanams. „Siaubo“ grupė užmegzdavo ryšį su pogrindžio organizacijomis, nustatydavo jų dalyvius. Tada MGB juos suimdavo. MGB nepasiekiamus partizanus naikino grupės smogikai.

1947 metų birželio 23 dieną Viešnių valsčiaus Purvėnų kaime Apolonių Undžienės sodyboje smogikai nušovė tris A. Skurvydo būrio partizanus. Po metų rugpjūčio 5-ąją Sedos valsčiaus Dagių miške smogikai nušovė tris miegančius Alkos štabo pareigūnus ir rinktinės vadą K. Vencką-Adomaitį.

Po to „Siaubas“ apskelbė esąs Alkos rinktinės vadas. 1948 metų rugsėjo 8 dieną Mažeikių valsčiaus Maigū miške nušovė du partizanus. Vėliau 1949 metais tame pačiame miške nukovė dar tris, o gruodžio 27 dieną Tirkšlių valsčiaus Gaurylių kaime Girdvainio sodyboje nušovė tris partizanus. „Siaubo“ grupės agentai smogikai sunaikino 17 laisvės kovotojų. Remiantis jų pranešimais, suimta apie 200 žmonių.

Grupės dalyviai

Pranas Levinas gimė 1906 metais. Akmenėje baigė du pradinės mokyklos skyrius. Buvo 1941 metų birželio sukilėlis. 1944 metais, grįžus sovietams, slapstėsi Norkiškių kaime, Plungės rajone. 1946 metais MGB suimtas ir tą pačią metų lapkričio 2 dieną pasižadėjo dirbtį spec. grupėje, buvo paskirtas grupės vadu. Jam buvo duotas agentūrinis slapyvardis „Ažuolas“, jis turėjo veikti kaip partizanas „Siaubas“. Visa jo grupė vadinosi „Siaubo“ grupė. Itempitai „besidarbuojant“ pabūlo sveikata, ir kaip „nusilpęs“ darbuotojas P. Levinas 1949 metais gydėsi MGB žinybinėje sanatorijoje.

Jonas Levinas, gimęs 1904 metais, tai Prano Levino brolis. Užverbuotas 1946 metų lapkričio 9 dieną, bet i grupę įtrauktas tik 1948 metų rugpjūčio 8 dieną, veikė kaip agentas smogikas „René“, partizaniškas slapyvardis – Saulė.

Klemas Noreikis gimė 1921 metais, užverbuotas 1946 metų lapkričio 3 dieną, agentūrinis slapyvardis „Dobilas“, veikė kaip partizanas Kardas. Jis buvo paskirtas „Siaubo“ pavaduoju.

Juozas Kairys gimė 1918 metais Tauragės apskrityje, agentūrinis slapyvardis „Tigras“, veikė kaip partizanas Jokeris.

Endrichas Volchandas gimė 1918 metais, vokietis, suimtas Viešnių apylinkėse ir į smogikų grupę įtrauktas 1947 metų sausio 5 dieną. Veikė kaip partizanas Tauras. Vaikščiojo apsirišęs gerkle, lyg negalintis kalbėti. Jis smogikams pasirodė nenaudingas ir 1947 metų birželio 26 dieną čekistinės operacijos metu Purvėnų kaime A. Undžienės sodyboje, smogiko „Sakalo“ (Juozo Meižio) buvo nušautas.

Juozas Keršis gimė 1918 metais. Viešnių gyventojas, agentas „Garsukas“, veikė kaip partizanas Pelėda, Pušis. Vėliau Viešniuose pardavinėjo ak-

menis iš žydi kapinių. Mirė neaiškiomis aplinkybėmis.

Titas Antanavičius gimė 1921 metais Kurmaičių kaime, baigė keturis pradinės mokyklos skyrius. 1941–1944 metais buvo policininkas, 1946 metų vasario 16 dieną užverbuotas kaip agentas „Plunksna“, veikė kaip partizanas Vampyras. Jo motinos sodyboje Kurmaičių kaime buvo įsikūrusi „Siaubo“ grupė.

Kazys Šiuipys gimė 1926 metais, baigė keturis pradinės mokyklos skyrius, dirbo jūros prekybos uoste šaldytuvu mašinistu. Užverbuotas ir fiktyviai įdarbintas stribu Mažeikiuose. Dirbo „Siaubo“ grupės ryšininku.

Bernotas, legaliai dirbęs Mažeikių ligoninės vaiguotoju, 1949 metų gegužės 1 dieną užverbuotas kaip agentas „Rakauskas“.

Iškilmingame posėdyje Mažeikiuose užsēkmingą „valstybinės užduoties“ įvykdymą (Sakalų štabo sunaikinimą) garbės raštais buvo apdovanoti saugumiečiai, tarp jų ir Bernotas. Bet jis apdovanojimo atsiimti neatėjo.

Partizanų ryšininkė Valė Striaupytė prisimena, jog Bernotas gyveno šalia ligoninės, pas jį gyvenusį vyskupo M. Reinio giminaitę Liucią Reintytę. Partizanai Bernotą įtarinėję. Suimtas Sakalų štabo viršininkas A. Čerkasas iš kalėjimo per Šarkienę perdarė rašteli, kad Bernotas iškvieštų „Siaubo“ „partizanus“ jį išvaduoti. Bernotas supykė ir apsimetė nieko nežinąs. Išdavikas, beje, savo gyvenimą užbaidė pats – kilpoje.

„Siaubo“ grupėje dalyvavo ir daugiau agentų smogikų: „Vilius“, „Vėtra“, „Zenovas“. Apie juos žinių mažai.

Kai laisvės kovotojams paaiškėjo „Siaubo“ grupės veikla, ruoštasi su jais susidoroti. 1950 metų gegužės 19 dieną „Siaubo“ grupė buvo pasiųsta į Sedos valsčių likviduoti Bičiulio partizanų būri. Pranas Levinas, bijodamas, kad jo nesunaikintų, kartu su broliu Jonu slapta pasitraukė iš būrio, pasiėmė kulkosvaidį, automatą ir revolverius „Mauzer“, „Valter“. Apsiskelbė žuvusiais, patys pasislėpė Akmenės III kaime pas Jadzė Levinienę. Ten iširengė slėptuvę. Pranas Levinas ragino žmoną prašyti pašalpos iš MGB, neva už dingusį vyra. Naktimis broliai plėšikaudavo. Iš Al-

kiškių kolūkio pavogė penkias avis. 1951 metų lapkričio 30 dieną broliai buvo suimiti. Ypatingasis pasitarimas Maskvoje jiems už piliečių ir kolūkino turto vogimą skyrė po 10 metų lagero. Prokuratūra jų tribunolui teisti neperdavė.

Kartu su Levinais iš būrio pasitraukė ir Klemas Noreikis-Kardas, jis irgi buvo nuteistas. Jų mažeikiškis Antanas Kazlauskas sutiko Norilsko lageryje. Bet tuo laiku Antanas Kazlauskas apie jo buvusią veiklą dar nieko nežinojo.

Veiklos pabaiga

Vyresniajam leitenantui Mezjanoviui išvykus dirbti į Klaipėdos srities MGB, o broliams Levinams pabėgus ir pasislėpus, „Siaubo“ grupė iširo. Kovoti prieš partizanus buvo siunciami pavieniai agentai smogikai: smogikas „Pelėda“ 1950 metų spalio 16 dieną Plinkšių miške nušovė vienintelį likusį Bitės būrio partizaną Albertą Želvių. Po to buvo inscenizuotos kariuomenės kautynės su partizanais. Smogikas „Pelėda“ kartu su smogiku „Varėnu“ (Glazausku) 1951 metų birželio 21 dieną Sedos girioje nušovė partizanus Lisecką ir Žilinską, ir ten pat juos užkasė. Toje pačioje girioje „Varėnas“ 1951 metų rugsėjo 16 dieną nušovė partizaną Adomą Akavicką-Šoferį, gimusį 1921 metais Anapolės kaime. Smogikas „Pelėda“, apsimetęs partizanu, nuklydo į Salantų rajoną, ieškodamas dar gyvų partizanų, ir 1951 metų spalio 8 dieną pats buvo nušautas Salantų rajono smogiko „Beržo“.

Taip užsibaigė okupantų MGB šeštoniškas „Siaubo“ projektas. Jo kelias nužymėtas tévynės patriotų krauju.

„Siaubo“ pėdsakais

Prasidėjus Atgimimui, Titas Antanavičius-„Plunksna“, nesigirdamas savo žygiai, dirbo Mažeikių ETG (Elektrotechnikos gamykloje). 1998 metais Policijos dienos progos minėjime T. Antanavičius kultūros rūmuose buvo pagerbtas, kaip Nepriklausomos Lietuvos prieškario policininkas.

Politiniai kaliniai pareiškė protestą ir paviešino jo buvusią veiklą. Prokuratūra žadėjo pasidomi įtėjimą jo veikla, bet „Plunksna“ taip ir nugyveno nesulaukęs pasmerkimo.

(keliamas i 7 psl.)

Siūloma iškilmingai Seimo posėdyje paminėti Jono Žemaičio-Vytauto 110-ąsias gimimo metines

Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) frakcijos seniūno pavaduotoja, TS-LKD Politinių kaliniių ir tremtiniių frakcijos pirminkė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė kreipėsi į Seimo valdybą ragindama iškilmingai paminėti Jono Žemaičio-Vytauto 110-ąsias gimimo metines.

Šiu metų kovo 15 dieną sukaks 110 metų, kai gimė gen. Jonas Žemaitis-Vytautas, Lietuvos partizanų ginkluotų pajėgų vadą, pasipriešinimo Lie-

tuos okupacijai koordinatorius, 2009 metų kovo 11 dienos Seimo deklaracija pripažintas Lietuvos valstybės vadovu, faktiškai vykdžiusi Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas SSRS okupacijos metais. Atsižvelgiant į Seimo nutarimą paskelbtį 2019 metus Jono Žemaičio-Vytauto metais, TS-LKD seniūno pavaduotoja frakcijos vardu kreipėsi į Seimo valdybą, prašydama 2019 metų kovo 14 dieną Seimo plenarinį posėdį pradeti šios sukakties paminėjimui.

„Jonas Žemaitis-Vytautas, okupuotos Lietuvos Prezidentas, yra drąsos, ištvermės ir ištikimybės visuotiniams laisvės ir demokratijos idealams pavyzdys. Jam buvo svarbu, kad Lietuvos laisvės kova išsliktų nesutepta ir nebūtų kovojojama bet kokiomis priemonėmis, kurias naudojo priešo pajėgos. Ta jis pabrėžė ir tardamas savo paskutinių žodžių sovietiniame „teisme“. Tie aukštai idealai įtvirtinti ir Lietuvos laisvės kovos sajūdžio Deklaracijoje, kuriuoje kalbama apie socialinių teisingumų,



2019 m. kovo 8 d.

Tremtinys

Nr. 9 (1319)

7

Agentai smogikai Mažeikiuose

(atkelta iš 6 psl.)

Jis pats apie savo veiklą „Siaubo“ būryje jau 1956 metų balandžio 5 dieną LSSR prokuratūrai raše: „Turėjau ryšį su žmonėmis, kurie veikė prieš Tarybų sąjungą. Bet tai dariau pagal MGB nurodymus nuo 1945 metų iki 1952 metų. MGB viršininko Veriko bute, dalyvaujant leitenantui Mezjavovui, man buvo pasakyta, jog sudaryta grupė, kurios tikslas nustatyti ryšį su antitarybiniais elementais, per juos – su banditais, kad juos vėliau sunaikintume. Aš buvau tos grupės vyriausiu ryšininku.“

Iš lagerio 1955 metais grī-

žes Pranas Levinas „Siaubas“ dirbo Akmenės gelžbetonio gamykloje. Lietuvių atkūrus nepriklasomybę P. Levinas, kaip buvęs politinis kalnys, gavo nukentėjusio nuo okupacijos kompensaciją. Gyveno Akmenėje daugiabučiamame name. 1998 metais muziejaus darbuotojas Algimantas Muturas ir politinis kalnys Albertas Ruginis apsilankė pas P. Leviną, bet jis neįsileido. Pakiesta ji aptarnaujanti slaugos darbuotoja tą kartą iргi nebuvó įsileista. Levinas bijojo.

1999 metais A. Muturas ir A. Ruginis surado Alkos štabo žuvusiuosius. Tuomet žu-

vusio partizano Juozo Jakumo sūnus Juozas Jakumas kreipėsi į rajono prokuratūrą. „Siaubo“ grupė buvo užvesta byla. Bet nė vienas jos dalyvis neatidūrė teisiamuji suole.

Smogikas Klemensas Norėkis, grįžęs iš lagerio gyveno Liepojoje, Latvijoje. 2001 metais buvo kreiptasi į Latvijos prokuratūrą dėl Noreikio ekstradicijos, bet latviai atsisakė jį išduoti.

K. Noreikis mirė 2010 metų rugpjūčio 20 dieną, nesulaukęs atpildo. Tai buvo pastutinis „Siaubo“ grupės narys.

Albertas RUGINIS

Su meile Lietuvai

(atkelta iš 4 psl.)

Malonu pažymeti, kad čia direktorės Nijolės Šimienės rūpesčiu didelis dėmesys kreipiamas į auklėtinių patriotinių pilietinių ugdymą, tautinių krikščioniškų vertybų turėjimo branginimą.

Mokykla pasižymi kūrybiiniu išradigumu, ypač minint paprotines ar valstybines šventes. Štai šių metų Vasario 16-osios – mūsų valstybės atkūrimo šventė buvo įprasminta savaitės renginių ciklu „Su meile Lietuvai“, kurioje aktyviai dalyvavo visa gimnazijos bendruomenė. Šiai patriotinei akcijai surengti buvo išnaudotos ilgosios pertraukos, pamokos ir popamokinė veikla. Vieną dieną pertraukų metu vadavaujami mokytojo, žinomo folkloristo Artūro Sinkevičiaus, akcijoje „Dainuoju Lietuvai ir sau“ mokiniai dainavo dainas apie Lietuvą, ekrane buvo rodomi dainų tekstai. Kitą dieną surengtoje akcijoje „Lietuvos skrydis“ per pertraukas mokiniai ir mokytojai tapė piešinių, kuriami buvo vaizduojami laisvės simboliai. Šis 12 metrų ilgio piešinys buvo pakabintas lajptu erdvėje. Viena diena buvo skirta ir šokėjams. Mokytojos Inos Skirmantienės vadovaujami šokėjai pertraukų metu gimnazijos erdvėse šoko tautinius šokius, pabrėžiant jų gyvybingumą ir aktualumą.

Šventės išvakarėse gimnazijos vadovybės buvau pakviestas dalyvauti vienoje minėto ciklo renginio dalyje „Žmonės ir jų likimai“, parengtą iniciatyvios istorijos mokytojos Eugenijos Paškauskienės. Šioje istorijos pripetėje dalyvavo ir kitas svečias – Vasario 16-osios Akto signataro vyskupo Justino Staugaičio giminaitis, 1941 metų tremtinys Vitalis Staugaitis. Jis papasakojo mokiniams apie sovietinės okupacijos metais vykusį gabiausią, darbščiausią ir savo Tėvynei aktyviai dirbusių tautiečių naikinimo vajų, brutalų tremtį, žmonių žudynes, atokioje šiaurėje atsidūrusių žmonių likimą, jų buitį. Išsiūbavus Atgimimo bangai, V. Staugaitis buvo vienas iš 1989 metais surengtos ekspedicijos „Lena 89“ dalyvių, kurie tolimesnei jaunijai šiaurėje, Tit Arū saloje pastatydino paminklą su įrašu: „Prievara nuo savo žemės atplesti, / nukankinti, bet neužmiršti. / Žuvusių lietuvių ir suomų tremtinių atminimui“. Atminimopaminkla buvo pastatytai ir Bykovskio, Muostacho ir Trofimovskio vietose. Pagal Vitalio Staugaičio sukurtą eskizą Kauno staklių gamykla pagaminė keturių šių paminklų sumazintas kopijas. Vieną iš jų buvęs tremtinys padovanėjo gimnazijai, linkédamas jos vadovybei ir mokytojams tēsti mokinį patriotinio ugdymo kryptį.

Kalbėjome apie pirmųjų Lietuvos prezidentų Antano Smetonos ir Aleksandro Stulginskio gyvenimo kelią, jų veiklą ir nuopelnus mūsų valstybės atgimimo bei jos įtvirtinimo procese. Pažiūrėjome Rimtauto Šilinio sukurtą filmą „Lietuvos Respublikos prezidentai“ ištrauką. Prisminėme partizano Jono Kadžionio kalbą LR Seime per Laisvės premijos įteikimo iškilmes.

Gimnazijos direktoriė Nijolė Šimienė ir pavaduotoja istorikė Eugenija Paškauskienė, gražiai apibendrinusios šią gyvąją istorijos pamoką, įteikė svečiams Padėkos raštus, o mokiniai užrišo tautinėmis spalvomis išaustus šalikus.

Šiais metais, minint mūsų himno autoriaus dr. Vinco Kudirkos mirties 120 metų ir „Varpo“ pirmojo numero išleidimo 130 metų sukaktis, gimnazijos bendruomenė planuoja surengti ekskursiją Vinco Kudirkos keliais, o pažymint partizanų vado – ketvirtetojo Lietuvos konstitucinio prezidento Jono Žemaičio-Vytauto metus numatoma aplankytį Okupaciją ir laisvės kovų muziejų, Tuskulėnų rimties parką ir Krašto apsaugos ministeriją.

Linkime gimnazijos bendruomenę, kad kiekvienas rytas nušvistų gražiu Tėvynės meilės spinduliu.

Zigmas TAMAKAUSKAS

Kviečiame apsilankyti LPKTS Patriotinių leidinių knygynelyje (Laisvės al. 39, Kaune) ir įsigyti knygų tremties ir rezistencijos tematika, naujausius „Tremtinio“ numerius. Knygų galite įsigyti ir internetu www.lpkts.lt.

Tremtinys
www.lpkts.lt

ISSN 2029-509X

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga
Įmonės kodas 300032645
Ats. sask. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365 AB „SEB“ bankas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,
Tel. (8 37) 323 204

Redaktorė Jolita Navickienė
Kalbos redaktorė Audronė Kaminskiė
Techninė redaktorė Vesta Milerienė

El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

2 spaudos lankai. Tiražas 1580 egz. Kaina 0,66 euro.

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

Ilsėkites ramybėje

Stasė Lapėnienė-Nalivaikienė
1935–2019



Gimė Molupje, Pasvalio r. ūkininkų šeimoje. 1951 m. šeima ištremta į Sibirą. Dirbo sunkius miško darbus. 1955 m. Stasė ištekėjo. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Tėviškės sodyboje valdžia apsigyventi neleido, todėl įsikūrė Kyburių dvaro palėpėje. Užaugino dukterį ir du sūnūs. Vienas sūnus, žinomas lakūnas instruktorius, žuvo aviaciastrofoje. Buvo aktyvi ir uoli tremtinį veikloje, dora katalikę.

Palaidota Pasvalio r. Tetirvinų kapinėse.
Nuoširdžiai užjaučiame artimuosių.

LPKTS Pasvalio filialas

Genovaitė Janina Girdžiauskienė
1933–2019



Gimė Jurbarko r. Raudonės sen. Balandžių k. ūkininkų Jono ir Veronikos Girkų šeimoje. Užaugo kartu su dvieveliais. 1949 m. šeima ištremta į Irkutsko sr. Nižne Udinsko r. Jaunai merginai tekė sunkus darbas – kalnuose ganyti avis. Tremtyje ištekėjo. Į Lietuvą grįžo 1957 m. Deja, gyventi čia neteko. Vyras – politinis kalnys neturėjo teisės gyventi Lietuvoje. Apsigyveno Kaliningrado sr., Trapėnuose. Vaikus leido į Viešvilės mokyklą, kad mokytųsi lietuvių kalbos. Begalinė meilė tévynei Lietuvai ir atsidavimas save šeimai lydėjo Genovaitę visą gyvenimą. 1993 m. grįžo į Lietuvą, ūkininkavo brolio Jono ūkyje.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnus su šeimomis ir artimuosių.

LPKTS Jurbarko filialas

Skelbimai

Kovo 9 d. (šeštadienį) 16 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) vyks šventinė popietė, skirta Kovo 11-osios – Lietuvos Nepriklasomybės atkūrimo dienai, Lietuvos dienai ir Pasaulio lietuvių metams. Kviečiame dalyvauti.

Kovo 9 d. (šeštadienį) 12 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) įvyks Lietuvos moterų lygos organizuojama konferencija „Lietuvos paminėjimui Kvedlinburgo metraštyje 1010 metų“, susipažinsime su Lietuvos valstybignumo ištakomis.

Kovo 16 d. (šeštadienį) 14 val. Klaipėdos universiteto Jūros technologijų ir gamtos mokslų fakulteto aktų salėje (Bijūnų g. 17) pakartotinai skelbiamas Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos ataskaitinis rinkiminis susirinkimas–konferencija. Galėsite susimokėti nario mokesčių ir užsisakyti „Tremtinį“. Turėkite nario pažymėjimą. Kviečiame aktyviai dalyvauti. Pašiteirauti tel. 8 687 60123 arba (8 46) 493 476.

Kovo 15 d. (penktadienį) 17 val. kviečiame į Istorinę preidentūrą Kaune pažymeti paskutinio tarpukario Lietuvos viadas reikalų ministro, brig. gen. Kazimiero Skučo, 1941 m. sušaudyto Maskvoje, 125-ąsias gimimo metines. Bus rodomas filmas iš dokumentinio televizijos serialo „Traukinys į mirtį“. Renginyje dalyvaus TV režisierius Virginijus Kubilius, žurnalistė, LPKTS narė Virginija Skučaitė, LGGRTC Specialiųjų tyrimų skyriaus vadovas Rytas Narvydas.

Atsiprašymas

2018 metų lapkričio 16 ir 23 dienomis savaitraščio „Tremtinys“ Nr. 42 (1304) 5 psl. ir Nr. 43 (1305) 5 psl. buvo spausdintas straipsnis „Tauro apygardos vadas Antanas Baltūsis-Žvejys“, parengtas sutrumpintas pagal Vilmanto Krikštonio medžiagą, neatsiklausus autoriaus. Atsiprašome gerb. V. Krikštonio ir skaitytojų.

Redakcija

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I O S
R É M I M O
F O N D A S





Žaliosios rinktinės istorija

Tęsinys.

Pradžia Nr. 2 (1312)

1946 metų vasario 13 dieną kautynių metu įsaugumo rankas patenka Petraičio būrio partizanas Jonas Januševičius-Rakšnys, Vilkas. Tardymo metu Panevėžio NKVD tardytojui nurodo, kad Rozalimo valsčiuje, Litkūnų kaime, Rymo sodyboje yra Žaliosios rinktinės bazė, kurią galėtų parodyti. 1946 metų vasario 14 dieną Panevėžio NKVD operatyvinio skyriaus viršininkas papulkininkis Golovliovas pasiūlia į Litkūnus kapitoną Malyševą su penkiais kareiviais bei vienu stribu. Enkavedistai pasiima ir areštuotą Vilką. Malyševas pakelui užsuka į Šeduvo karinį dalinį ir iš jo paima dar 12 kareivių. Nuvykus į vietą, Vilkas parodo Juozo Rimo namą. Enkavedistai sustabdo mašiną už 200 metrų nuosodybos ir glaudžiu ratu apsupa nurodytą vietą. Automašinoje tuo metu pasiliaika Vilkas ir du automatais ginkluoti kariai.

Kapitonas Malyševas, leitenantas Skibenka ir dar keturi kariai įėjo į J. Rymo namą. Čia jie kratos metu randa du apsiaustus (vokišką ir rusišką) bei rankinę granatą. Toliau darant kratą, slėptuvės nepavyksta aptikti. Tada kapitonas Malyševas pasiūlia kareivį atvesti Vilką, kad pastarasis parodytų, kur yra slėptuvė su spaustinimo technika.

Atvedus Vilką nuo aukšto ima kalenti du kulkosvaidžiai (Stasio Misiūno-Knaro ir Vlado Jurgaičio-Dagilio), ten pat pasislėpę partizanai Stasys Mikalajūnas-Sakalas ir Algirdas Meškauskas-Lapinas į kareivius sviedžia dvi granatas. Nukovę kambaryje ir kie-me buvusių kareivių, partizanai užėmė žiedinę gynybą. Norėdamas užsiimti geresnę poziciją kieme žūsta Stasys Mikalajūnas-Sakalas, o kieme prie šulinio, rankiniu kulkosvaidžiu dengdamas draugus, žūsta Stasys Misiūnas-Knaras. Algirdas Meškauskas-Lapinas efektyviai atsišaudė rusišku dešimtuku į su Vilkų prasiveržia iš apsupimo.

Kai baigiasi dešimtuko šoviniai ir priešo kulką sutrupina rankos kaulą virš alkūnės, Lapinas atsišaudo pistoletu ir sėkmingai pabėga į mišką. Mūšio metu dar žūsta sodybos šeimininkai.

kas senasis Juozas Rimas bei jo brolis Dominykas Rimas. Enkavedistai praranda devynis karius su leitenantu Skibenka. Dėl tokų didelių nuostolių Lietuvos TSR saugumo viršininkas J. Bartasiūnas turėjo net aiškintis SSSR viadaus reikalų viršininko pavaduotojui generolui leitenantui Riaznojui.

Atliekant nuodugnią sodybos kramtą buvo rasti trys bunkerai, kuriuose buvo: vienas vokiškas rankinis kulkosvaidis su 20 užtaisytu kaspiniu, vokiškas automatas su penkiais diskais, rusiškas automatinis šautuvas, 5 rankinės granatos, lauko žiūronai bei daug šovinių. Dar buvo rasta: rašomosios mašinėlės juostelė, vaškuotė, kopiruotė, sugedės trijų lempų radijo imtuvas. Tuo metu dar vienas partizanas Vladas Vyšniūnas-Aušrelė dienojo greitame Birjagalos kaime, bet draugams nieko negalėjo padėti, tik iš tollo stebėjo įvykius.

1946 metų vasario 25 dieną Rozalimo NKVD jaunesnio leitenanto Jufirovo dalinys, Birjagalos kaime apsupa A. Skačausko sodybą. Tuo metu name įrengtame bunkeryje slėpėsi Adolfas Skačauskas-Topolis bei Povilas Lažinskas-Laimutis. Enkavedistai į slėptuvę įmetė granatą, kuri sutrupino ranką Topoliui, o Laimučiui nuvožė kaušą, bet jis dar kurį laiką atsišaudė. Kilus susišaudymui, enkavedistai išsilakstė iš namo. Laimutis greitai nusisvorė, o Topoliui žmona sutvarstė ranką ir paguldė į lovą.

Saugumiečiai bijojo įėiti į namą ir grąsino visus nušauti bei susprogdinti. Žmona Savutė dar norėjo bėgti, bet sniege nugriuvo. Enkavedistai ją atvedė į kambarį, o vėliau kartu su vyru išsivežė į Rozalimą. Patardę porą dienų, išvežė į Panevėžį. Čia jie buvo nuteisti ir išvežti į Sibiro lagerius. Tuo metu sodyboje buvusių vaikus priglaudė giminės, o kai ir juos išvežė į Sibirą, tai ir vaikai išvyko kartu su jais.

Represinės struktūros tuo metu iš esmės keičia kovos su partizanais taktilią. Po truputį mažinamas kariuomenės panaudojimas ir rengiamos mobilių grupės. Nuo 1946 metų iš buvusių partizanų pradedamos formuoti spe-

cialios smogikų grupės, gana efektyviai pradėjusios naikinti pasipriešinimo dalyvius. Rozalimo NKVD ypač aktyviai kūrė maršrutinių agentų tinklą.

Jau iki 1947 metų rudens Rozalimo NKVD viršininko majoro Šveicovo agentūrą sudarė 16 asmenų (iš jų 4 agentai), o jaunesnio leitenanto Peru-nino – 14 asmenų (iš jų 1 agentas). Ypač pasižymėjo agentas Streikus. Jo pastangomis buvo pagautas partizanų ryšininkas Adolfas Valantinas iš Sitkūnų kaimo, Klovainių valsčiaus. Dėl to buvo nuteisti 28 asmenys, o 107 rėmėjams sudarytos bylos.

Grįžę iš Šimonių girių partizanai įsikūrė Radvilonių miške. Čia jie pasistatė antžeminį bunkerį, su šaudymo angomis. Jis nebuvो skirtas partizanams gyventi, bet reikalui esant Jame galėjo būti slaugomi sužeisti partizanai. Vėliau bunkerį perleido Marijošiaus būriui (10 partizanų). Tuo metu bunkerijoje buvo slaugomas partizanas Vytautas Labunskas-Spyglys. Čia jis sekmingai pagijo. Deja, po poros mėnesių, kariuomenei košiant mišką, kareiviai aptiko bunkerį ir jį sudegino. 1946 metų pavasarį, vos nutirpus sniegui, Aušrelė su Strazdu vėl atnaujina informacinių biuletenių gamybą. Jie dirbo ankstame bunkeryje Radvilonių miške. Jame buvo du radijo imtuvai, baterijos, dažai ir popierius. Abu partizanai dirbo nuo ryto iki vakaro. Vienas spaustindavo, o kitas visą laiką saugodavo lauke. Gegužės mėnesį darbas nutrūko, nes stipriai susirgo Aušrelė. Viršos įsakymu Aušrelė šiame bunkeryje išgulėjo visą savaitę.

Birželio 8 dieną Virpša į bunkerį atveda ryšininkę iš Aukštėlkų kaimo Oną Prikockytę-Anušką, kuri atneše tablečių, pieno ir medaus. Anuška pasitikėjo Patrimpas bei Kerpę. Anuška buvo nekalbi, paniurus. Jau kitą dieną gausios NKVD pajėgos, apsupusios Radvilonių mišką, suėmė Aušrelę ir Strazdą. Surišę suimtuosius, enkavedistai juos nugabeno į Šeduva. Ten suimtuosius tardė sadistas, Lietuvos žydas jaunesnysis leitenantas Myšniakovas (badė panages adatomis). Po to suimtuosius išvežė į Panevėžį. Panevėžyje

suimtuosius tardė pats generolas majoras J. Bartašiūnas, LSSR vidaus reikalų ministras. Jis suimtiesiems gyreisi, kad prie Volgos dalyvavo numalšinant čekų sukilių bei sutvarkė Machno būrį Ukrainoje. Aušrelė buvo nuteistas ir išsiustas į lagerį Karagandoje (Kazachstane).

1946 metų lapkričio 17 dieną Aukštėlkų kaimo prieigose, Kižauskų sodyboje stovyklavo 8 Kerpės būrio partizanai. Nelygioje kovoje žuvo 7 partizanai: Antanas Godelis-Dūdelė, Kazys Godelis-Kulokas, Dominykas Godelis-Donas, Vladas Masiulaitis-Kerpė, Anicetas Misius-Dragūnas, Zigmantas Plungė-Šarkis, Aleksandras Šumskis-Balandis. Janina Kižauskaitė-Nijolė antapsiausto išvilko iš mūšio lauko sužeista partizaną Vincą Tarbūną-Dagi, kuris išsijo ir toliau kovojo Žaliosios gretose, Lapo būryje. Tuo metu į mišką (vengdami arešto) partizanauti išeina Janina Kižauskaitė kartu su savo broliais Antanu Kižausku-Kominternu bei Broniu Kižausku-Kotu. Partizanai saugumiečių buvo nuvežti į Radviliškį ir pamesti šalia saugumo būstinių. Jų palaidojimo vieta nežinoma.

Tuo metu nebeliekavieningo Žaliosios rinktinės štabo – rinktinė suskyla į keletą smulkesnių būrių. Sie būriai gana aktyviai kontaktavo su kaimyninių valsčių partizanų būriais. Kontaktai buvo atnaujinti su Pakruojo, Klovainių, Linkuvos valsčiuose veikusiu „Laimėjimų“ būriu, su Baisogalos partizanais, vadovaujamais Švilpos, Žaliosios girių partizanais, vadovaujamais Kelmelio ir Briedžio (Algimanto apygardos partizanai). Per šiuos būrius ateidavo spauda ir instrukcijos. Košiant miškus, būriai ateidavo vieni pas kitus, pralaukti pavojaus. Buvo kartu planuojamos ir kovinės operacijos bei naudojamas išsininkų tinklų. Ypač aktyvios partizanų akcijos vyko 1946 metais, rinkimų į SSRS Aukščiausiąją Tarybą metu. Čia ypač pasižymėjo Kelmelio ir Lampės būriai Pušaloto valsčiuje, vienos operacijos metu nukovę daugiau kaip 20 partinių aktyvistų bei stribų.

(Bus daugiau)
Gintautas PABILIONIS

Pabūkime kartu

Tremtiniai glaudžiai bendradarbiavo ir su šauliais. Jie kartu keliavo partizanų takais, aplankė partizanų generolo Jono Žemaičio-Vytauto bunkerį, pavuovo Lybiškių geležinkelio stotyje, iš kur buvo ištremta daug Lietuvos žmonių į Rusijos gilumą.

Buvo padékota rėmėjams: II „Jurbarkų mėsa“ direktoriui Vytautui Giedraičiui, R. Pinaičiui, Jonui Reičiūnui, Jurbarko kredito unijos direktorei Nijolei Petraitienei, Jurbarko rajono savivaldybei, Vilei Pauliukevičienei, laikraščių „Šviesa“ ir „Mūsų laikas“ redakcijoms už paramą. Sekretorė Angelina Veniulienė nuoširdžiai pasidžiaugė tarpusavio nuoširdžiu bendravimu, sergančių lankymui. „Esimė neturtingi, bet dvasingi,“ – sakė ji. Tremtinius pasveikino LR Seimo narys Ričardas Juška, TS-LKD kandidatas į merus Daivaras Rybokovas, savi-



valdybės tarybos administracijos direktoriaus pavaduotojas Darius Juodaitis, Jurbarko šaulių skyriaus vadas atsargos majoras Algirdas Genys, tremtinii

duktė ir rėmėja Vitalija Petraitienė. Renginys baigėsi draugišku pabendravimu ir dainomis prie bendro stalo.
Angelina VENIULIENĖ